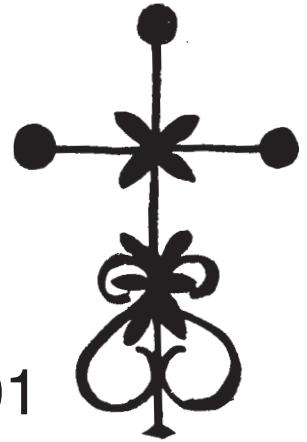

TARVAS

KOTISEUTULEHTI

N:o 1, 2001

Toimittanut Kalervo Mäkinen

Julkaisijat Tarvasjoen kunta ja seurakunta

Kustaa Mauri Armfelt 1757-1814

Kuka oli Kustaa Mauri Armfelt? Tuon kysymyksen kuulee nyt yhä useammin. Kiinnostusta on herättänyt hänen syntymäkotinsa Juvan kartanon avautuminen matkailijoille. Hänen uusimman elämäkertansa ilmestyminen Stig Ramelin kirjoittamana Ruotsissa ja Suomessa on saanut suurta huomiota osakseen. Monet ovat käyneet katsomassa hänestä kertovaa näytelmää Helsingin kaupunginteatterissa ja hänestä kertovia ohjelmia odotetaan tulevan televisiosta. Ken hän oli?

Lapsuus

Kustaa Mauri Armfelt syntyi 31.03.1757 Juvan kartanon sotilasvirkatalossa, jonka haltijaksi hänen isänsä majuri Magnus Wilhelm Armfelt oli tullut kolme vuotta aikaisemmin. Kartanon päärakennus oli palanut vuotta ennen Kustaa Maurin syntymää ja nykyinen Juvan vanharivi oli valmistunut ennen joulua 1756.

Armfeltit olivat alunperin vanhaa Jämsäläntilaista talonpoikaissukua, jonka jäsenet olivat lähteneet sotilaiksi ja asettuneet Suomeen. Suku oli aateloitu 1648 30-vuotisensodan jälkeen. Tunnetuin Armfelt oli karoliinikenraali Carl Gustaf Armfelt, joka johti murheellista Norjan sotaretkeä 1718 ja armeijan perääntymistä tunturien yli, jolloin suurin osa hänen armeijastaan tuhoutui lumimyrskyyn. Vaikka hänen nimensä liitetään Isonvihan tappioihin, häntä pidettiin rohkeana ja taitavana soturina. Hänellä oli kymmenen poikaa, kaikki upseereita, jotka kantoivat hänen arkkunsa viimeiseen leposijaan. Hänen pojanpoikansa oli Kustaa Maurin isä.

Suvun perinteiden ja välttämättömyydenkin pakosta virkatalossa elettiin säästävää elämää. Palkkana oli vain virkatalon tuotto ja pieni majurin palkka. Vaikka Magnus Armfeltistä tuli lopuksi kenraalimajuri ja Turun maaherra, hänellä vasta elämänsä loppupuolella oli varaa ostaa Joensuun kartano Halikosta saatuaan vaimonsa suuren perinnön Ruotsista.

Kustaa Maurin kerrotaan perineen esi-isänsä komeuden ja kauneuden, niin että jo hänen pelkkä ulkomuotonsa hurmasi ihmiset. Itse hän kertoo omaelämäkerrassaan nähneensä Juvalla unen, jossa haltiatar lupasi hänelle onnea sekä täyttää hänen kolme toivomustaan. Epäroimättä poika ilmaisi toivovansa kaikkien niiden rakkautta, jotka hän halusi voittaa puolelleen. Toiseksi hän sanoi haluavansa tulla sotilaaksi ja voittaa venäläiset. Kolmas toive oli saavuttaa suuren hallitsijan suosio.

Vaativuudessa maaseudun rauhassa Kustaa Mauri sai opiskella kotiopettajan johdolla kunnes siirtyi Turkuun jatkaamaan opintoja. Hänen kerrotaan olleen vilkas ja toiminnallinen, innostuen enemmän lumisodasta ja kujeista kuin lukemisesta. Hänen kotiopettajansa kerrotaankin ennustaneen hänestä tulevan ajan oloon vielä aikamoinen lurjus. Elämäntarinassaan hän kertoo, miten hän eräänä päivänä oli katselemassa isänsä rykmentin harjoituksia Turun lähellä. Rykmen-

J.E. Lindhin maalaama muotokuva Kustaa Mauri Armfeltista. Taulu on Helsingin yliopistossa.

tinkomentaja Ehrensvärd huomasi hänet ja kysyi aikooko hän sotilaaksi. Kustaa vastasi haluavansa, mutta sanoi äidin sitä vastustavan. Silloin Ehrensvärd otti hänet sotilaspalvelijakseen, puetti univormuun ja vei pojan vielä samana iltana päivälliselle siinä asussa hänen vanhempien luo. Äidin oli hyväksyttävä tapahtunut tosiasia. Sotilasura oli siihen aikaan luonnollinen valinta vähävaraiselle, mutta kunnianhimoiselle ja vahvalle nuorelle aatelismiehelle.

Nuoruusvuodet

Vuonna 1772 tapaammekin Kustaan Karlskronan amiraliteettikoulusta upseerin koulutuksesta. Täällä 15 vuotias nuorukainen tunsikin olevansa omalla alallaan ja oppiminen oli helppoa. Sinä vuonna 19.08. kuningas Kustaa III teki verettömän vallankumouksen ja otti ohjat omiin käsiinsä. Armfelt valmistui jo seuraavana vuonna upseeriksi ja pääsi keuhkautta 1774 kuninkaan henkivartiokaartin vänrikin virkaan. Virasta ei maksettu palkkaa, eikä vanhemmat pystyneet paljon tukemaan vilkasta elämää viettävää Kustaata. Näin hän pian oli korviaan myöten veloissa. Siksi hän pyysi kuninkaalta päästä sotapalvelukseen ulkomaille.

Nyt tuli avuksi J.M. Sprengtporten, joka otti Kustaan adjutantiksi ja yh-

C.F. von Bredan maalaus Hedvig Armfeltista. Ängsö slott.

dessä he lähtivät pyrkimään Preussiin. Matka kulki Pietarin kautta, jossa Venäjän hovi ja jopa keisarinna Katariina II ottivat heidät kunnianosoituksin vastaan. Venäläiset varmaan tiesivät Sprengtportenin erimielisyydet Kustaa III kanssa ja näkivät suurta vaivaa voittaakseen hänen luottamuksensa. Kaksi vuotta myöhemmin hän siirtyikin Venäjän palvelukseen ja oli 10 vuotta myöhemmin johtamassa venäläisiä joukkoja Ruotsia vastaan, kun Armfelt oli päällikkönä Ruotsin puolella. Keisarinna ihastui komeaan Armfeltiin ”jolla oli Apollon kasvot, kauniit ja puhdaspiirteiset kirkaat sinisine silmineen, jotka säteilivät iloa ja älykkyyttä.”

Matka jatkui Puolan kautta Preussiin, jossa sota heidän surukseen oli kuitenkin loppunut. Heillä oli suosituskirje Venäjältä ja sen avulla he pääsivät matkan varrella oleviin hoveihin ja seurapiireihin. Armfelt sokeutuu kuitenkin Berliinissä yhteen monista rakkausseikkailuista, jolloin Sprengtporten jätti hänet yksin jatkamaan matkaa Strasbourgiin ja Pariisiin. Täällä Kustaa tutustui, paitsi hienoon hovielämään Ludvig XVI hovissa, myös teatterin kiehtovaan maailmaan. Täälläkin hän joutui rakkausseikkailuihin, joiden hedelmänä eräs näyttelijätär synnytti myöhemmin pojan. Tästä Maurice-pojasta tuli myöhemmin Ruotsin

Juvan kartanon vanha päärakennus. K.M. Armfeltin syntymäkoti. Kuva Päivi ja Sakari Kankaanpää.

armeijan kenraali.

Pariisissa Armfelt tapasi vapaaherra Ramelin vaimoineen, jotka ottivat hänet suojelukseensa. He halusivat viedä Armfeltin Spahan, jossa Kustaa III: s hoiti terveyttään ja suosittua kuninkaalle antaa Kustalle hovivirka. Tuo kuninkaan tapaaminen muutti koko Armfeltin elämän. Suomalaisesta maalaisupseerista tulee nyt kuninkaan suosikki ja yksi Ruotsin mahtavimmista miehistä.

Hovimies

Kustaa Mauri Armfeltin ensimmäinen tehtävä oli hovissa kolmevuotiaan kruununprinssin vartioiminen ja seuralaisena olo. Teatteri oli kuninkaan intohimo ja hovissa oli teatteri, jossa kuningas itse mielellään esiintyi. Armfelt oli paitsi erinomainen seuramies, myös lahjakas näyttelijä ja näytelmien kirjoittaja. Hän toi Ranskassa näkemänsä musiikinäytelmät osaksi teatteria ja innosti kuningastakin näytelmäkirjailijaksi. Armfeltin näytelmä Tilaisuus tekee varkaan sai 1783 suuren suosion ja sitä on esitetty paljon näihin päiviin asti. Armfeltista tehtiin 1786 kuninkaallisten teattereiden johtaja ja samana vuonna perustetun Ruotsin Akatemian ensimmäinen jäsen edustaen teatteria. Hän oli tuolloin vasta 29 vuotias. Vuonna 1788 perustettiin Ruotsin pääteatteri Dramaten, jonka ensimmäiseksi johtajaksi Armfelt valittiin.

Kustaa Mauri Armfelt oli 1783 nimetty ensin kuninkaan sivuadjutantiksi ja everstiluutnantin arvoon sekä vähän myöhemmin ylikamarijunkeriksi johon kuului kenraaliluutnantin arvo. Näin hänestä oli tullut eräs kuninkaan läheisimmistä miehistä ja hän teki kuninkaan kanssa 1783-1784 erikoislaatuksen matkan Italiaan, joka kulki Euroopan hoviekseen kautta. Tällä matkalla Armfelt solmi monia arvokkaita suhteita aina paavista kuninkaallisiin asti. Kielitaitoisena ja erinomaisena seuramiehenä hän oli monissa neuvotteluissa kuninkaan mukana ja saavutti syvemmin kuninkaan luottamuksen myös neuvonantajana. Tämän matkan aikana Kustaa III taivutti Armfeltin avioliittoon hovineito Hedvig de la Gardien kanssa. Tämä järkiavioliitto solmittiin 1785 ja Armfelt sai 16 huoneisen asunnon kuninkaan linnasta.

Valtiomies

Armfelt joutui nyt myös yhä kiinteämmin mukaan politiikkaan. Hän oli mukana neuvoteltaessa sodasta ja rauhasta Tanskan ja Venäjän kanssa kuninkaan ainoana neuvonantajana. Häntä arvostettiin myös neuvottelijana, sillä hänelle myönnettyä Tanskan Elefanttiritarikunnan kunniamerkkiä ei yleensä annettu kuin kuninkaallisille. Samoin hänelle myönnettiin mm. Venäjän korkeimmat kunniamerkit. Armfelt oli koko ajan vastustanut sota, mutta kun se syytyi Venäjää vastaan, Armfelt oli lojaali kuninkaalleen ja lähti mukaan. Niinpä hän oli päällikkönä 1788-1790 sodissa niin Venäjää kuin Tanskaakin vastaan. Kesällä 1790 hän sai taistelussa kuulan olkapää-

hänsä ja kannettiin tiedottomana pois kentältä. Tuo haavoittuminen vaivasi häntä lopun elämän. Kuitenkin hän oli jo kuukautta myöhemmin neuvottelemassa Ruotsin edustajana rauhaa Värälässä.

Sodan päätyttyä Armfelt palasi Tukholmaan sotasanarina ja taitavana rauhadiplomaattina. Hänet ylennettiin kenraalimajuriksi ja palkittiin korkein kunniamerkein. Samalla hänelle oli tullut paljon kadehtijoita ja vihamiehiä, kuten kuninkaallekin aateliston piiristä. Elettiin Ranskan vallankumouksen aikaa. Myös Ruotsissa syntyi salaliitto kuningasta vastaan, joka johti attentaattiin 16.03.1792. Kuningas kuoli 29.03.1792. Kun kruununprinssi Kustaa IV Adolf oli vielä alaikäinen, määrättiin holhoajahallitus, jonka johtoon tuli vapaaherra G.A.Reuterholm. Kuninkaan viimeinen tahto olisi ollut Armfelt, mutta sitä ei toteltu.

Kun Armfelt näki tilanteen muutoksen, hän pyysi virkavapautta tehtävästään ja lähti hoitamaan heikentyntä terveyttään. Samalla koko Ruotsin politiikassa tapahtui täydellinen muutos ja Armfeltille tarjottiin Italian hovien lähettämään tehtäviä korkealla palkalla. Armfelt oli vasta 35 vuotias.

Kuolemaantuomittu ja maanpaossa

Italiassa, jonne Armfeltin perhekin perässä saapui, hän huolestuneena seurasi maansa politiikan muuttumista ja kuinka Reuterholmin holhoajahallitus syrjäytti kaikki kustavilaiset ja tuhosi hänen rakastamansa kuninkaan aikaan saamat uudistukset. Hän oli laajassa kirjeenvaihdossa ystäviinsä tehden ehdotuksia Ruotsin politiikan muuttamiseksi. Hän ei tiennyt, että häntä jatkuvasti vakoiltiin ja että hänen kirjeenvaihtoaan kerättiin todistusaineistoksi, jolla häntä ja hänen ystäviään voitiin syyttää valtiopetoksesta.

Niinpä talvella 1794 alkoi Tukholmassa oikeudenkäynti, jossa Armfeltin ystävät Johan Ehrenström ja Armfeltin pitkäaikainen rakastettu Magdalena Rudenschöld tuomittiin kuolemaan. Armfeltille langetettiin korkein mahdollinen rangaistus. Hänet tuomittiin poissaolevana menettämään henkensä ja omaisuutensa sekä aatelisarvonsa. Myös hänen ystävänsä Johan Aminoff sai elinkautisen vankeusrangaistuksen.

Armfeltin vangitsijat lähetettiin Napoliin, mutta hänen onnistui ystävien avulla paeta läpi Ranskan vallankumouksen jälkeisen sekasortoisen Euroopan Venäjälle Pietariin asti. Täällä hän uskoi saavansa turvapaikan Katariina Suurelta. Näin kävikin, mutta se merkitsi maanpakoja Kalugan kaupunkiin Moskovasta etelään passilla, joka oli annettu sveitsiläisen apteekkari Brandtin nimellä.

Hedvig Armfelt oli lapsiensa kanssa jo edellä matkustanut Liiviniemelle, jossa hän synnytti kolmannen lapsensa Alexanderin. Täältä hän, jätettyään nuorimman lapsensa äitinsä hoitoon, matkusti Kustaa Maurin perässä Kalugaan 8-vuotias Augusta ja 6-vuotias Gustaf mukanaan. Kalugassa Armfelt vietti ensikerän rauhallista perhe-elämää. Hän luki

paljon saamansa kirjallisuutta ja opiskeli nyt täydellisesti venäjän kielen. Perhe lisääntyi Constantin pojalla, joka kuitenkin kuoli.

Kun kuningas Kustaa IV Aadolf 01.11.1796 tuli täysi-ikäiseksi, lähti Hedvig-vaimo pyrkimään Suomeen hakemaan miehelleen oikeutta ja armahdusta. Matkalla keskitalvella Pietarissa hän synnytti vielä pojan Magnus Wilhelmin, jonka äiti haki hoitoonsa Liiviniemelle. Kun Hedvig palasi joulukuun 1797 takaisin Venäjälle, lähti Armfelt lapsineen Kalugasta ja he viettivät yhdessä joulun Kolkin kartanossa Virossa, jolloin Armfelt näki ensikerran Alexanderin ja Magnusin.

Takaisin kotimaahan

Hedvig ja lapset palasivat kotimaahan, mutta Kustaa Maurin armahdus viipyi. Hänen terveytensä oli huono ja hän oleili Karlsbadissa ja vähitellen kulki ympäri Eurooppaa kun terveys parani. Ovet hänelle aukenivat taas seurapiireihin ja hoveihin ja mm. Ranskassa hän tutustui Napoleoniin, mutta he eivät tulleet ystäviksi. Hedvig sai 1799 Ruotsin hovissa viran juuri syntyneen kruununprinssin hoitajana. Marraskuussa samana vuonna Armfelt armahdettiin ja hänen nimensä, kunniansa ja aatelisarvonsa palautettiin. Lupaa palata Ruotsiin hän sai odottaa kesään 1802 asti. Silloin hänelle tarjottiin Ruotsin Wienin lähettämään virkaa.

Armfelt saapui kotimaahan Pietarin kautta, jossa hän tapasi Venäjän juuri valitun keisarin Aleksanteri I. Vastaanotolta hän sai vietäväksi Kustaa IV Aadolfille Aleksanterin ensimmäisen viestin uutena keisarina. Armfeltille keisari antoi erittäin arvokkaan lahjan. Lähes päivälleen yhdeksän vuotta oli kulunut, kun Kustaa Mauri palasi Suomeen. Hän tuli Joensuun kartanon kautta, jossa hän tapasi vanhan äitinsä ja veljensä vuosien jälkeen. Tultuaan Tukholmaan Armfelt tapasi kuninkaan 10.06.1802. Lähes kaikki ottivat nyt hänet ystävällisesti vastaan.

Kustaa Mauri Armfelt oli nyt lähettämässä Wienissä 1802-1804. Napoleonin joukkojen uhatessa Pommertia hän tuli Stralsundissa olevien joukkojen päälliköksi. Täällä hän taas haavoittui, mutta taisteltuaan urheasti korotettiin jalkaväenkenraaliksi. Nyt Armfelt palasi Ruotsiin, jossa hänet oli valittu uudelleen Ruotsin Akatemiaan. Hän on Akatemian historiassa edelleen ainoa, joka on istunut kahdella tuolilla.

Aleksanteri I ja Napoleonin solmittua rauhan Austerlitzin taistelun jälkeen 1807 Tilsitissä alkoi Armfelt pelätä, että Venäjä valtaa Suomen. Hän kehoitti kuningasta nyt pyrkimään rauhaan ja liittoon Venäjän kanssa, mutta kuningas ei kuulut häntä, vaan nimitti Ruotsin armeijan ylipäälliköksi W.M. Klingsporin. Armfelt oli varma, ettei täysin varustautumaton Ruotsi voisi estää Suomen valloitusta, jos sota syttyy. Helmikuun 2. päivänä 1808 saapui Tukholmaan tieto, että venäläiset olivat hyökänneet Suomeen sotaa julistamatta. Armfelt oli työnnetty sivuun Ruotsin läntisen armeijan komentajaksi ja hän voi vain sivusta kat-

C.F. von Breda: Kustaa III. Joensuun kartano.

F. De Gérard: Aleksanteri I muotokuva. Helsingin yliopisto.

soa Suomen valtausta. Vuoden vaihteessa 1808-1809 Suomi oli irroitettu vuosisataisesta yhteydestään Ruotsiin ja liitetty Venäjään. Armfelt tunsikin aina olevansa suomalainen ja Suomi oli hänen kotimaansa.

Suomen hyväksi Venäjällä

Kustaa Mauri Armfelt pyysi Ruotsissa eron kaikista viroistaan, jätti jäähyväiset uudelle kuninkaalle ja ystävilleen, vannoni uskollisuuden valan Venäjän keisarille ja saapui Suomeen huhtikuussa 1811. Jo toukokuun alussa keisari Aleksanteri lähetti Joensuun kartanoon kolme eri kuriiria, jotka vaativat häntä lähtemään heti Pietariin keisarin puheille. Näin hän saapui sinne 19.05.1811 ja keskusteli pitkään keisarin kanssa.

Jo tässä tapaamisessa Aleksanteri I pyysi Armfeltia Suomen asiain valmistelijaksi ja johtoon. Armfelt toi jo silloin julki pyrkimyksensä Vanhan Suomen liittämiseen suuriruhtinaskunnan yhteyteen ja Suomen lakien alaisuuteen. Keisari oli Armfeltia 20 vuotta nuorempi, mutta he tulivat heti hyvin toimeen keskenään. Keisari käsitti, ettei hänellä ollut Suomessa ketään Armfeltin veroista hallintomiestä, johon hän voi luottaa. Näin Armfeltista tuli keisarin lähin mies Suomen asioissa. Armfelt sanoi keisarille

avoimesti, että hän on suomalainen ja haluaa toimia Suomen hyväksi sen perustuslain mukaan.

Armfelt valitsi nyt viisi henkisen Suomen asiain komitean, jossa kaikki olivat suomalaisia ja Keisari hyväksyi sen kokoonpanon määräten Armfeltin puheenjohtajaksi. Armfelt määrättiin 1813 Suomen kenraalikuvernööriksi. Turun yliopiston kansleriksi hänet valittiin 1812 ja viimeiset elinvuotensa hän siinä toimessa ajoi opetuksen voimakasta kehittämistä, jotta Suomi kouluttaisi itselleen taitavat virkamiehet ja nostaisi koko kansan sivistyksen tasoa. Ystävänsä Ehrenströmin hän sai rakentamaan Helsingistä pääkaupunkia C.L. Engelin suunnitelmien pohjalta.

Armfelt matkusteli Suomessa tutustuen sen ongelmiin ja hän esitti isonjaon toimittamista koko maassa järkevän maanviljelyksen ja omistusoalojen pohjaksi. Vanha Suomi liitettiin osaksi Suomea jo joulukuussa 1811. Näin Suomi sai taas ne rajat, vaikka Venäjän sisällä, jotka kestivät 140 vuotta Talvisotaan asti. Tärkeää oli myös, että näin Karjalan talonpojat pääsivät irti maaorjuudesta, jota Venäjän aateliset kovin vastustivat.

Napoleon oli valloittanut koko keski-Euroopan ja ainoastaan Englanti, Ruotsi, Turkki ja Venäjä oli häneltä valloittamatta. Armfelt vihasi Napoleonin sotilasdiktatuuria ja yllytti keisaria julistamaan sodan Ranskalle. Näin tapahtuikin ja Napoleon lähti kesällä 1812 valtaamaan 500 000 miehen armeijalla Venäjää. Syntyi kauheat taistelut ja Napoleon pääsi Moskovaan asti. Taistelut ja Venäjän hyytävä talvi pakottivat Napoleonin kuitenkin perääntymään ja vain 40 000 miestä palasi Ranskaan ja se oli Napoleonin tuho. Napoleon syytti koko sodan syyttämistä Armfeltin syyksi ja myöhemmin omaa tuhoaan.

Sodan aikana Turussa pidettiin Ruotsin kuninkaan ja Venäjän keisarin tärkeä tapaaminen, jossa Armfelt välittäjänä sai maiden välisen ystävyyssovitimuksen aikaan ja Ruotsi tuki Venäjän sotaa. Näin Armfelt oli ensimmäisenä suomalaisena Paasikiven linjalla. Suomi olikin Napoleonin sotien ainoa maa, joka ei joutunut Euroopassa sotatantereeksi.

Kun sota loppui ja Aleksanteri I palasi voittajana 27.07.1814 Pietariin, oli Armfelt vakavasti sairas mies. Keisari kävi Armfeltin luona hänen huvilallaan 30.07. ja 08.08. ja he päättivät monista Suomea koskevista asioista, joita ei sodan aikana voitu hoitaa. Mukana oli toinen lapsuutensa Tarvasjoella viettänyt poika, nyt valtiosihteeriksi, Robert Henrik Rehbinder. Hänen työnsä tuli jatkaa myöhemmin Armfeltin elämäntyötä Venäjällä Suomen hyväksi. Tärkeä istunto Suomen asioista pidetään Armfeltin luona vielä 16.08.

Kustaa Mauri Armfelt Suomen ja Tarvasjoenkin suuri poika kuoli 19.08.1814. Hänen arkkunsa tuotiin laivalla Pietarista Turkuun ja haudattiin Halikon kirkkoon muurattuun sukhautaan. Kerrotaan keisari Aleksanteri I ääneen itkenneen kuultuaan Armfeltin kuolleen. Seläläinen mies oli Kustaa Mauri Armfelt.

SPR:n Tarvasjoen osasto 50 vuotta

SPR:n Tarvasjoen osasto vietti 50-vuotispäiviään viime huhtikuussa. Tilaisuus alkoi juhlahumalanpalveluksella ja jatkui seurakuntatalolla, jossa kuultiin myös otteita osaston toiminnan taipaleelta:

Punaisen Ristin aate sai alkunsa Solferinossa, Pohjois-Italiassa, jonne nuori sveitsiläinen liikemies Henry Dunant osui matkallaan kesällä 1859. Ranska ja Itävalta kävivät seuduilla taistelua ja Dunant ryhtyi järjestämään lähikylien asukkaiden kanssa apua haavoittuneille sotilaille. Samalla hän toteutti ensimmäisenä sitä **vapaehtoisen, tasapuolisen ja puolueettoman** auttamisen ajatusta, johon Punaisen Ristin liike perustuu.

Suomen Punainen Risti perustettiin

vuonna 1877. SPR:n uudistaessa organisaatiotaan vuonna 1950 se perusti paikallisosastoja, joita nyt on n. 600.

Seuraavat otteet ovat Saara Rönneaman osaston 30-vuotishuilaan laatimasta historiikista.

SPR:n Tarvasjoen osaston perustava kokous pidettiin 21.2.1951. Perustamiskokouksen pöytäkirja kertoo, että Tarvasjoen Vapaan Huollon piirinaiset ja toimihenkilöt kokoontuivat kahvila Seurapirttiin neuvottelemaan asiasta. Puhetta johti Minne Laine ja pöytäkirjan kirjoitti Suoma Virta. SPR:n Varsinais-Suomen piiristä oli tilaisuuteen saapunut maisteri Maj-Lis Klingstedt-Huhtala selostamaan järjestön työtä. Keskustelujen jälkeen koko-

uksessa päätettiin yksimielisesti perustaa Tarvasjoelle Suomen Punaisen Ristin alaosasto.

Osaston ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Jussi Vesamo, varapuheenjohtajaksi Minne Laine ja sihteeriksi Suoma Virta.

Yhdistyksen ensimmäiseen hallitukseen valittiin Lahja Kotamäki, Fanni Routamaa, Suoma Virta ja Alina Karvonen. Varsinais-Suomen piiristä, johon Hilda Rouvali, Anna Sarlin, Lempi Koskinen, Matilda Hinkka ja Hanna Vesamo.

Ensimmäinen vuosikokous pidettiin Seurapirtissä lokakuussa. Kokouksessa keskusteltiin mm. kodin terveystilanteesta ja järjestämisestä Tarvalassa terveystilanteesta johdolla.

V. 1952 syyskokouksen pöytäkirjassa mainitaan piirin anoneen Tarvasjoen kun-

nalta rahaa kotisairaanhoidovälineistön hankkimiseksi osastolle lainausta varten, ja anomuksen olikin suostuttu. Päätettiin myös kotisairaanhoidokurssin pitämisestä seuraavan vuoden huhtikuussa. Hallitus veloitettiin hankkimaan kurssille n. 20 osallistujaa.

Vuodelta 1955 löytyy pöytäkirjoista merkintä SPR:n suurkeräyksestä. Samana vuonna järjestettiin Liedonperän kulmilla vaatekeräys.

Syyskokouksessa 1958 päätettiin osallistua terveystilanteen viettoon yhdessä kunnan terveystilanteen ja MLL:n osaston kanssa. Tilaisuudessa esiteltiin SPR:n veripalvelua ja ehdotettiin verenluovutus-tilaisuuden järjestämistä, mikäli paikkakunnalta löytyy noin 60 halukasta verenluovuttajaa.

Vuonna 1959 järjestettiin seurakunnan

kanssa vanhustenjuhla.

Vuonna 1960 osasto vieraili vanhainkodissa. Aluekokouksessa Marttilan Kraappalassa oltiin yhdessä Kosken ja Marttilan sekä SPR:n edustajien kanssa. Siellä kuultiin ensiapukurssin suorittaneiden avunantomahdollisuuksista sekä heidän jatkokursseistaan.

Vuoden 1961 pöytäkirjat kertovat osaston hankkineen sideharso yms. tarvikkeita, joita ei vielä oltu hankittu. Tarvikkeet tulivat osaston katastrofivarastoon terveystalolle.

Syyskokouksessa 1962 päätettiin lähettää Hilka Heimonen Helsinkiin sosiaalitoiminnan avainkurssille. Saman vuoden toimintakertomuksesta käy ilmi, että osastolla oli 106 jäsentä. Ompeluilloissa oli valmistettu sidetaitoksia ja kolmioliinoja. Osaston lainaamoja oli kartutettu kaksilla kantopaareilla ja lastoilla. Kotisairaanhoidokurssilta, joka pidettiin Liedonperän Marttilassa, sai todistuksen seitsemän henkilöä. Kansanvälistä katastrofiapua annettiin Algeriaan, Agadirin maanjäristyksen uhreille. Varoja hankittiin SPR:n myyntiartikkeleilla kuten joulukorteilla ja kynttilöillä.

Vuonna 1965 todettiin, että jokaisen osaston jäsenen olisi opittava suusta suuhun tekohengityksen anto ja niinpä piiristä lainattiin Anne-nukke, jolla koulutettiin kouluissa ja yleisötilaisuuksissa yhteensä 250 tarvasjokilaista.

Vuosi 1966 oli osaston toiminnassa merkittävä, sillä silloin järjestettiin ensimmäisen kerran verenluovutustilaisuus yhdessä Tarvasjoen Lions Klubin kanssa Suurilan koulussa. Oli ostettu pakka lakana-kanangasta, joista Lempi Tuominen ompeli kymmenen lakanaa. Tyynyt lainattiin jäseniltä ja pulpeteista tehtiin peti luovuttajia varten. Pullonheiluttajat olivat valmiina Maija Vauran johdolla ja keittiössä keitettiin kahvit niin luovuttajille kuin henkilökunnallekin.

Lions Klubi hoiti tilaisuuden mainonnan ja kuljetukset. Verta tuli luovuttamaan 141 henkilöä.

Sävellahjan kautta tarvasjokilaiset auttoivat mm. Intian tulvien uhreja. Myös yhteistoiminta pitäjän muiden järjestöjen kanssa oli vilkasta. SPR:n osasto osallistui mm. pitäjän asutuksen 650-vuotisjuhlaan yhdessä muiden järjestöjen kanssa.

Vuodelta 1966 muistetaan mm. kynttiläkauppa, jossa seurakunnalle saatiin myydiksi sen vuoden aikana tarvitsemat kynttilät. Tämä tapa jatkui myöhemminkin.

Samana vuonna Suurilan koulussa järjestetyillä ensiapukurseilla osanottajia oli peräti 44.

Vuonna 1967 pitäjään valmistuneeseen Nuortentalo Tarvashoviin osasto lahjoitti 500 markkaa kunto- ja ensiapuvälineiden hankintaan. Talossa järjestettiin myös verenluovutustilaisuus, jossa saatiin 136 veripussia.

Vuoden 1970 osaston kirjoista löytyy 220 jäsentä, mikä on ennätyslukema osaston historiassa.

Vuonna 1971 osallistuttiin SPR:n leikkimielikampanjaan. Joulumyyjäisten tuotolla osallistuttiin sävellahjakeräykseen pelastuspalvelun hyväksi.

Vuonna 1973 todettiin, että osaston jäsenmäärä oli laskenut sadalla henkilöllä. Syy lienee ollut keskitetyn jäsenmaksuperinnän.

Vuonna 1976 osasto otti osaa Lapuan räjähdysnettomuuden uhrien auttamiseen. Samana vuonna perustettiin Härkätien kuntainliiton ensiapuryhmä.

Vuonna 1979 löytyy merkintä, että jäsenmäärä on kaksinkertaistunut edellisvuodesta ja oli nyt 140 henkilöä. Syynä jäsenmäärän lisäykseen oli operaatio Varsiluuta, joka oli SPR:n valtakunnallinen haastekampanja. Samana vuonna osasto avusti kahta tarvasjokilaista perhettä, jotka olivat menettäneet kotinsa tulipalossa.

Osaston uusi vireä toimintamuoto oli ensiapuryhmä, jota veti terveydenhoitaja Aulikki Kuukkala.

Ryhmänjohtaja oli Reijo Tetri. Tarvasjokilaiset pitivät yhteisiä harjoituksia alueen muiden ensiapuryhmien kanssa.

Ansiokkaasti SPR:n hyväksi toimineita henkilöitä on muistettu osaston 50-vuotisjuhlassa 1.4.2001. Kuva Auranmaan viikkolehti.

Osaston 30-vuotislahjaksi saadut rahat luovutettiin ensiapuryhmän toiminnan tukemiseksi.

Seuraavan 20-vuotistaipaleen pöytäkirjamerkinnot on koonnut Pirkko Mäkinen:

1980 Lions Klubin kanssa järjestetyssä verenluovutustilaisuudessa saatiin kerättyä 150 veripussia, mikä oli uusi ennätys.

Vanhusten kerhossa tarjottiin kahvin lisäksi raakaraasteita ja tuoremehua. Lisäksi käytiin seurakunnan kanssa yhdessä pitämässä avointen ovien päivää vanhainkodissa.

Vuosi 1981 oli SPR:n Tarvasjoen osaston juhluvuosi, kun vietettiin osastomme 30-vuotisjuhla seurakuntatalolla 26.4. sadan juhlavieraan läsnäollessa.

Verenluovutuksessa kävi 149 henkilöä. Jäseniä oli vuoden lopussa 123.

Littoisten SPR teki kirkkoretken Tarvasjoelle 47 hengen voimin ja kahvitarjoilusta huolehti oman osastomme väki.

Vuoden 1982 tapahtumista mainittakoon vanhusten palvelupäivä, jolloin tarjolla oli hiustenleikkausta ja jalkojen hoitoa ja tottakai kahvia. Laskiaistempaukseen osasto osallistui yhdessä EA-ryhmän kanssa. Nälkäpäivää vietettiin ensimmäisen kerran kirkkokahvien merkeissä ja Puolan keräystä tuettiin 1000 markalla.

Jäsenmäärä oli 130. Vuonna 1983 organisoitiin etsintäkurssi yhdessä EA-ryhmän kanssa.

Lisäksi jatkettiin toimintaa vanhusten kanssa ja järjestettiin verenluovutus. Varoja kerättiin mm. joulumyyjäisillä ja nälkäpäiväkeräyksellä.

Vuoden 1984 toimintakertomuksesta löytyy vilkasta EA-ryhmän toimintaa, kuten yhteistoiminta ja etsintäharjoituksia sekä päivystyksiä Parhaimmillaan osallistujia oli 56.

Varoja kerättiin mm. joulukuusia myymällä ja joulupukkipalvelulla.

Vuosi 1985 on toiminnaltaan entisten kaltainen: vanhustenkerhon kahvitusta, verenluovutusta, nälkäpäiväkeräys, EA-ryhmän harjoituksia. Eikä tulipalossa kotinsa menettänyt perhe jäänyt ilman SPR:n avustusta.

Vuodelta 1986 löytyy pöytäkirjamerkintä mm. huomattavasta verenluovuttajien määrästä (131). Nälkäpäiväkeräyksen tuotto oli 1300 mk. Jäseniä osastolamme oli 147.

SPR:n edustajat luovuttamassa pyöräilykypäriä ekaluokkalaisille. Kuva SPR:n arkisto.

Vuonna 1987 toiminta jatkui vilkkaana. SPR:n suurkeräys tuotti 7413, 50 mk, josta osastolle palautettiin 3288 mk. Johtokunta päätti hankkia näillä rahoilla kasettiradion Hollitupaan ja kasetteja sai lainata kotonakin kuunneltavaksi.

Vuonna 1989 on todettu jäsenmäärän olevan laskussa. Verenluovutustoiminta ja EA-ryhmän toiminta on ollut edellisvuotisten kaltaista.

1990 osaston toiminnassa näkyi pirteiden merkkejä. Syöpäkeräys toteutettiin eri yhdistysten kanssa. SPR:n viikolla kouluissa pidettiin tilaisuuksia oppilaille ja lahjoitettiin kouluille ensiapulaukut. Valtakunnallisen jäsenkeruukampanjan saalis oli 15 uutta jäsentä osastollemme. EA-kurssi I järjestettiin Euran koululla. Verenluovuttajille lähetettiin henkilökohtaiset kutsut, joka tehoi 80 luovuttajaan.

Seuraavan vuoden tapahtumista mainittakoon ekaluokkalaisten pyöräilykypärien hankinta muiden kunnan yhdistysten kanssa yhdessä. Tämä toiminta on jatkunut siitä lähtien aina näihin päiviin asti. Uusille kuntalaisille järjestetyssä tutustumistilaisuudessa olimme myös mukana.

Vuonna 1992 EA-ryhmä harjoitteli yhdessä VPK:n kanssa.

Vuoden 1993 verenluovuttajamäärä oli vain 56. Kutsukirjeen lähettäminen seuraavana vuonna lisäsi määrän 98:aan.

Vuonna 1995 käynnistettiin Ystäväpalvelu Palvelukeskuksessa. Kokooneminen oli joka kuukauden ensimmäinen keskiviikko.

Vuonna 1996 järjestettiin ensimmäisen kerran verenluovutustilaisuus kaksi kertaa vuodessa. Lyydia Uotin testamenttilahjoitus tuli SPR:n Tarvasjoen osaston hyväksi.

Vuosina 97-98 pidettiin kenkäkeräys, joka tuotti 50 paria kenkiä. Eläkekerholaisia kahvitettiin, ystävänpiirin toiminta jatkui entisellään, verta luovutettiin keväällä ja syksyllä.

Vuonna 1999 kerättiin rahaa Kosovoon 2904 mk. Nälkäpäiväkeräys tuotti 2074 mk.

Tarvastalkoopäivänä ulkoilutettiin Palvelukeskuksen vanhuksia.

2000-luvun toiminta on jatkunut perinteisten asioiden parissa: verenluovutus keväällä ja syksyllä, pienimuotoista eapäivystystä, pyöräilykypäralahjoitus ja

nälkäpäiväkeräys jne. Osaston jäsenmäärä on tällä hetkellä 50.

Pirkko Malinen, SPR:n Varsinais-Suomen Piirin järjestösihteeri puheessaan 50-vuotispäivillämme tähdensi mm: ”Osaston 50-vuotisjuhla on tärkeä tapahtuma. Se tarkoittaa, että koko Punaisen Ristin maailmanlaajuinen liike on ollut puoli vuosisataa Tarvasjoella läsnä. Osasto edustaa täysivaltaisena koko Punaista Ristiä omalla alueellaan. 1950-luvun alussa sodan arvet olivat umpeutumassa ja aika oli otollinen Punaisen Ristin rauhanajan vapaaehtoistyön tehostamiselle osastoja perustamalla. Sen jälkeen on paljon tapahtunut, välillä on ollut aktiivisempaa, välillä hieman hiljaisempaa. Osasto tuo toiminnallaan esille humanitaaristen arvojen tärkeyden ja muistuttaa Punaisen Ristin periaatteista: inhimillisyydestä, tasa-arpuudesta ja siitä että tätä työtä tehdään puolueettomina, riippumattomina, vapaaehtoisin voimin, osana yhtä Punaista Ristiä, jossa jokaisella toimintamuodolla ja osastolla on velvollisuus auttaa myös toistaan. Punainen Risti muistuttaa joka päivä siitä, että olemme vastuussa itsemme lisäksi myös toisistamme.

Osaston voima on siinä, että sen kautta Punainen Risti on lähellä. Paikallisesti nähdään ne asiat, joihin meitä tarvitaan. Paikallisesti asioihin voidaan myös auttaa nopeasti kuten katastrofijärjestöjen rooliin sopiikin. Auttamistehtävien lisäksi roolimme on yhä enemmän toimia myös ennaltaehkäisevästi, varautua erilaisiin tilanteisiin. Osasto voi myös ottaa kantaa Punaisen Ristin periaatteiden pohjalta niihin epäkohtiin, jotka heikentävät yhteiskuntamme ”haavoituvimpien” asemaa. Työmme haasteet muuttuvat jatkuvasti ja siksi meidän tulee olla avoimia myös uusille toimintamuodoille ja aika ajoin pohtia mihin meitä juuri nyt kunnassamme eniten tarvitaan. Yhä tärkeämpää on myös toimia yhteistyössä esim. kunnan, seurakunnan ja kunnassa toimivien muiden järjestöjen ja yhdistysten kanssa.

Toiminta on kuitenkin mahdollista vain jos meillä on vapaaehtoisia. Tänäpäivänä on aika kiittää kaikkia Teitä, jotka nyt ja menneiden vuosien aikana olette Punaisen Ristin työtä tehneet, kantaneet vastuuta luottamustehtävissä, olleet järjestämässä Nälkäpäivää, Punaisen Ristin viikkoa tai verenluovutusta, tarjonneet aikaanne ja tukeanne ystävänä tai ensiapuryhmäläisenä, antaneet vapaa-aikaanne auttamistyöhön. Vapaaehtoisuuden juhluvuonna tuntuu hyvältä nähdä, että tänäänkin melko suuri määrä tarvasjokilaisia on tarjoamassa työpanostaan ja tukeaan Punaisen Ristin työhön. Uusien jäsenten ja vapaaehtoisten hankkiminen niin pitkäkestoiseen kuin kertaluontoiseen ja lyhytaikaiseenkin auttamistyöhön on tehtävä, johon meidän tulee kiinnittää jatkuvaa huomiota.”

Suomen Punaisen Ristin jäsenyys on kannanotto. Se tarkoittaa, että sinä välität.

Puheenjohtajat

1951-1956	Jussi Vesamo
1957-1959	Minne Laine
1960-1961	Kyllikki Luoto
1961-1965	Matti Laaksonen
1966-1966	Lempi Tuominen
1967-1972	Sylvi Satopää
1973-1976	Vuokko Sintonen
1977-1979	Saara Rönnemaa
1980-1986	Pirkko Mäkinen
1987-1989	Vuokko Sintonen
1990-1998	Marja-Leena Seppä
1999-	Jaana Forsbacka

Sihteerit

1951-1959	Suoma Virta
1960-1961	Elvi Kuukkala
1961-1965	Hilka Heimonen
1966-1970	Saara Rönnemaa
1970-1971	Tuulikki Sipilä
1972-1972	Sylvi Rantala
1973-1976	Hilka Nyman
1977-1980	Irma Knaapi
1981-1983	Sinikka Mahlamäki
1984-1998	Kaija Mustamäki
1999-1999	Liisa Frantti
2000-	Seija Äikää-Sintonen

Kirkkoherra Simo Rundgren alkutaipaleesta Tarvasjoella: ”Ihmeen hyvältä on tuntunut”

Muutamat tarvasjokiset varoittelivat minua tammikuun alussa, ”että kyllä se taitaa olla vaikeaa tulla sieltä Perä-Pohjolasta tänne Varsinais-Suomeen. Kun me ihmisetkin olemme niin erilaisia täällä.”

Alku on kuitenkin tuntunut aivan hyvältä, enkä ole vielä joutunut ylikäymättömiin ongelmiin. Tietenkin tämä on vasta totuttelua ja juurettomuuden tuntoa on erityisesti siitä syystä, että perhe ei ole vielä päässyt yhteen. Mutta kun pappilan remontti kesän mittaan valmistuu muuttuu tilanne olennaisesti. Oma koti merkitsee aina elämän normalisointumista. Niinpä sitä päästään rakentamaan myös pitkäjänteisemmin seurakuntatyön tulevaisuuden suuntaviivoja yhdessä työntekijöitten ja luottamushenkilöitten kanssa.

Erityinen yllätys on ollut seurakuntalaisten aktiivinen osallistuminen erilaisiin tilaisuuksiin. Jumalanpalvelus on vetänyt puoleensa harvinaisen paljon väkeä eikä ainakaan Tarvasjokeen istu se yleinen väittäjä, että ”tyhjiä seinillehän se pappi saa pyhä toisensa jälkeen omia juttujaan kertoilla”. Uskon, että kyse ei ole vain tilapäisestä tilastojen kaunistumisesta, vaan siitä, että monet ovat alkaneet ottaa pyhäpäivän tavaksi kirkkotielle lähtemisen. Mikäpä muu voisikaan olla pyhäpäivälle parempi tapa!

Kinkeriosallistuminen yllätti myös papin täydellisesti. Tarvasjoki on epäilemättä maamme kärkisijoilla, jos mitataan kinkereillä käyntiä. Joka neljäs aikuinen tarvasjokinen oli mukana eri ky-

Piispa Ilkka Kantola siunaa virkaan kirkkoherra Simo Rundgrenin. Avustajina diakoni Anna-Kaisa Nurminen, lääninrovasti Erkki Marttinen, rovasti Jouko Kyyrö sekä Martti Heikkilä. Kuva seurakunta.

lien tapahtumissa!

Näyttää myös siltä, että yhteisvastuun henki on erityisen vahva. Tarvasjoen seurakunta on ollut perinteisesti rovastikuntansa anteliain, mutta tänä vuonna näyttävät entiset keräystulokset ylittyvän reilusti. Diakoniaväki, yhteisvastuukeräät ja monet tahot ovat olleet ahkeria ja osoittaneet, että tänä itsekkyyden aikana on sentään vielä ihmisiä, joilla on sydän paikallaan.

Musiikin harrastajat, Crescendo, Mantelit, kirkkokuorolaiset ym. ovat tehneet

monista jumalanpalveluksista valoisia kirkkohetkiä. Erityisen puhuttelevana koin kevään kylvösiunaamisen, joka keräsi runsaasti väkeä kiittämään ja pyytämään Taivaan Isää siunaamaan maamiehen kylvötyön. Vielä tekee mieli mainita Liedonperän lähetyspiiriin, joka on vuosisadan alusta lähtien toiminut ja toimii edelleen sekä samoin Raamatun päiväpiiri, joka uhmaa aikaa uskollisella Sanan ympärillä kokoontumisellaan.

Hallintoelimet ovat täällä myös aktiivisia toiminnan saralla. Periaatteena näyt-

tää olevan ”tehdään eikä vain puhuta”. Monenlaista talkootta on jo ehditty harrastaa. Yhteistyö on käynnistynyt jo mm. Tarun kanssa ja toivon, että syksyllä voisimme tehdä yhdessä entistä enemmän työtä lastemme ja nuoremme hyväksi.

Kun tähän kaikkeen vielä lisään, että työntekijöitten kanssa on hauskaa toimia yhdessä, niin vaikea tässä on ryhtyä valittajaksi. Muistan erityisellä ilolla yhdessä toteuttamaamme hiljaisen viikon näytelmää, jonka kaikki koululaiset näkivät, mutta jonka valitettavasti aika moni seurakuntalainen tänä vuonna missasi. Mutta ensi vuonna kirkko on varmaan täynnä myös hiljaisella viikolla.

Olen tässä vain esimerkin omaisesti palautellut mieliini jotakin sellaista, mistä olen tullut hyvälle mielelle tämän kevään aikana. Jos kaikki pitäisi kirjoittaa, niin Tarvaslehden sivu ei riittäisi. Elän siinä uskossa, että hyviä asioita voi vielä tapahtua jatkossakin.

Kaiken kaikkiaan voi todeta, että Tarvasjoen seurakuntaa on menneinä vuosikymmeninä hoidettu hyvin ja täällä on kyetty luomaan sellaisia perinteitä, jotka kantavat silloinkin kun viranhaltijat vaihtuvat. Kiitollisena siis ajattelen edeltäjäni ja toivon, etten pilaisi omalla työlläni heidän kylvötyötään.

Tämän Tarvaslehden myötä kiittelen seurakuntalaisia kannustavasta suhtautumisesta ja toivotan hyvää kesää. Nähdään ainakin kirkonmäellä, jos ei muualakin – pyhästä toiseen!

Simo Rundgren
kirkkoherra

Seurakuntaa virkaan siunaamisjumalanpalveluksessa. Kuva seurakunta.

Rovasti Jouko Kyyrö puhumassa seuraajalleen. Kuva seurakunta.

Uusi kasvo seurakunnan nuorisotyöhön!

Lahdenkaupin Kaisa jää äitiyslomalle ja on juuri sopiva hetki esitellä Kaisan saapaat kesästä alkaen täyttävä sijainen.

Ollaanko me tavattu?

1. Esitellessä itsesi sanot yleensä?
 - Kerttu Kraappa
2. Kuinka monta 1:tä täytyy asettaa jonoon, jotta saadaan ikääsi vastaava luku?
 - 19
3. Synnyinseutusi?
 - Marttila
4. Mitä aiot tehdä tulevaisuudessa?
 - Toimia nuorisotyönohjaajana Tarvasjoen ja Marttilan seurakunnissa
5. Mitä olet tähän mennessä tehnyt?
 - Opiskellut kirkon lastenohjaajaksi ja työskennellyt mm. päiväkodissa ja leiriohjaajana
6. Mitä kuljetat aina mukana?
 - Käsilaukkua, sisältönä kaikki tarpeellinen kynää ja huulirasvaa myöten
7. Joudut yllättäen yksin 30 nuoren kanssa vuorokaudeksi lukitulle seurakuntatalolle, mitä tekisit ensimmäiseksi?
 - Jonkinlainen nimileikki tutustumis-

Kaisa Lahdenkaupin sijainen Kerttu Kraappa. Kuva seurakunta.

tarkoituksella

8. Mitä kuuluu harrastuksiisi?
 - Tanssiminen
 9. Tavoitteesi tulevassa työssä?
 - Nuoret tulisivat mukaan toimintaan ja saisivat elämyksiä, toivon onnistuvani hyvin siinä mitä teen
 - 10 a) Miten asut?
 - Äidin kanssa
 - b) Motto:
 - Se mihin ryhtyy pitää tehdä tositaroituksella!
 11. Pehmentääkö mieltäsi paremmin
 - a) Pringlesit
 - b) Pepsi
 - c) Prinsessakakku
 - Ehdottomasti Pringlesit (Tämä ihan vaan tiedoksi työtovereille ja tuleville rippikoululaisille)
- Kertun tapaa juhannuksesta alkaen ns. Kaisan hommista ja tavoittaa numerosta 050-300 7485.
- Voimia ja siunausta Kertun työhön haluaa toivottaa kysymyksillä ahdistellut ja lomalle lompisva Kaisa.

Kaisa L

Perinteistä

**LEPPÄMÄEN
EVANKELIUMIJUHLAA**

vietetään jo 70 kerran

**Tarvasjoella Horrisissa
keskiviikkona 27.06.2001
klo 11.00 alkaen**

**Puhujiksi saapuvat:
rov. Jouko Kyyrö, rov. Kauko
Sainio, rov. Paavo Väntsi,
kha Simo Rundgren,
past. Ville Auvinen ja
piirisiht. Heikki Lehtonen.**

**Tervetuloa sūviseen luontoon
Sanan ääreen.**

**SLEY:n osasto ja
Tarvasjoen seurakunta**

Seurakunnassa tapahtuu uutta: Pappilaa remontoidaan – kanslia siirtyi seurakuntalon läheisyyteen

Tarvasjoen seurakunnassa tapahtuu myös uutta. Pappilan yhteydessä ollut kirkkoherran virasto on siirtynyt seurakuntatalon pihapiirissä olevaan entiseen vahtimestarin asuntoon. Samassa rakennuksessa on jo toiminut diakoniatoimisto. Uuden viraston yhteyteen tulee myös kasvatustoimisto eli päiväkerho- ja nuorisotyö. Tämä järjestely on ollut jo pitkään ajatuksen tasolla vireillä, mutta nyt se on päätetty toteuttaa, kun pappilan remontin yhteydessä virasto olisi jokapaussessa joutunut evakkoon remontin jaloista.

– Kyllä tämä uusi järjestely tuntuu hyvältä meidän työntekijöitten kannalta. Virasto omine palveluineen on meitä kaikkia lähellä ja tämä kokoaa meidän toimintomme kätevästi yhteen, toteavat työntekijät.

– Uskomme, että myös seurakuntalaiset pitävät tätä järjestelyä hyvänä, sillä onhan kirkkoherranvirasto tässä aivan

keskeisellä paikalla, yhtyvät ajatukseen sekä kirkkoherra että kanslisti.

Vaikka toiminta uudessa kirkkoherranvirastossa käynnistyi jo kesäkuussa pidetään tilan virallinen käyttöönotto ja pienimuotoinen vihkimistilaisuus vasta elokuussa.

Pappilan remontti on aloitettu toukuun alussa ja se valmistuu heinäkuun aikana. Alunperin pelkäsi pintakiillotukseksi ajateltu remontti laajeni siltä osin, että suunnittelusta vastannut Leena Hemmilä ehdotti saunan nostamisen kylmästä kellaritalasta entisen suihkuhuoneen tiloihin. Taloudellinen jaosto ja kirkkoneuvosto näkivät myös tämän hyvänä ajatuksena ja niin muutos toteutetaan.

– Pappilan isompiin huoneisiin palautetaan perinteinen puulattia, joka on tämällytyypisen rakennuksen luonnollinen lattiämateriaali. Se on kestävä niin, että kun se pohjustetaan kunnan koolauksella sitä ei tarvitse aivan heti uusia, kertoo

Rakennusmiehet pappilaa korjaamassa. Kuva seurakunta.

Leena Hemmilä, joka tekee suunnittelutyön mielellään entiselle kotiseurakunnalleen.

– Kun pappila on samalla myös perheasunto, pyrimme siihen, että sen tilaviin ja korkeisiin huoneisiin saataisiin perheasumisen viihtyisyyttä. Tästä syystä olohuoneeseen palautetaan tulisijaksi kakluuni.

Piispantarkastus syksyllä

Piispa Ilkka Kantola tulee toimittamaan yleisen piispantarkastuksen Tarvasjoen seurakunnassa ensi syksynä. Viralliset tarkastuspäivät ovat perjantai 31. elokuuta ja sunnuntai 2. syyskuuta. Piispantarkastuksen yhteydessä järjestetään erilaisia tilaisuuksia, joista seurakuntalaisia informoidaan hyvissä ajoin. Nyt on syytä kuitenkin jo merkitä kalenteriin kyseiset päivät ja varautua tilaisuuksiin ja kirkkotielle.

Taloudenhoitaja Ella Palander työpaikallaan. Kuva seurakunta.

Palvelukeskus sai radioyhteyden kirkkoon. Asukkaita ja hoitohenkilökunta 02.05.2001 uutta yhteyttä kuuntelemissa.

Neljävuotiaat synttärijuhlassa seurakuntalolla

Nelivuotiaat vanhempineen saapumassa synttärijuhlaan. Kuva seurakunta.

Seurakunnan kasvatustyönjohtokunta oli jo hyvissä ajoin puuhastellut kaikille tänä vuonna 4-vuotta täyttävälle oman syntymäpäiväjuhlan.

Seurakunnan edustaja on vieraillut aiemmin sankarin kotona, mutta nyt haluttiin kutsua kaikki koolle ja samalla antaa niin lapsille kuin vanhemmillekin mahdollisuus tutustua toisiinsa sekä seurakunnan työntekijöihin ja muihin juhlien järjestelijöihin.

– Me haluamme tämän juhlan järjestämisellä kertoa tarvasjokelaisille perheille, että me todella arvostamme näitä lapsia ja lapsiperheitä. Kun nelivuotiaitten päiväkerhokausi alkaa ensi syksynä, niin

muistutamme myös tästä hienosta mahdollisuudesta perheitä. Lapsen pääsevät päiväkerhossa suunniteltuun ja johdettuun yhteiseen leikkiin mukaan.

– Meillä on tuntuma myös siihen, että monet teistä nuorista perheistä olette suhteellisen äsken muuttaneet tänne, ettekä vielä tunne toisianne. Tämäkin tilaisuus on mahdollisuus tutustua ja nähdä miten paljon meillä on nuorta väkeä täällä.

– Kasvatustehtävä on aina paitsi perheen oma tehtävä, jokaisen lapsen kohdalla myös yhteisen yhteinen tehtävä. Kun pääsemme tutummaksi, voimme myös yhteydessä pohtia niitä ongelmia ja haasteita, joita vanhemmuuteen liittyy.

Tällaisilla ajatuksilla toivottivat kirkkoherra Simo Rundgren ja lastenohjaaja Päivi Marjomaa tervetulleiksi 4-vuotiaiden vanhemmat yhteiseen kahvihetkeen, joka vietettiin aikuisten kesken sillä aikaa, kun varsinaiset päivänsankarit saivat olla Kaisa Lahdenkaupin ja Kerttu Kraapan johtamassa leikkihetkessä päiväkerhon puolella.

Johtokunnan taustatyön lisäksi ohjelmassa olivat avustamassa vapaaehtoiset nuoret. Näin saimme paikalle Papin hevosineen, Täti-Moonikan, Hiirulaisen sekä Päivänsäteen ja Menninkäisen. Leikki ja laulutukion jälkeen nautittiin synttäriherkut ja siirryttiin onkimaan. Ei tarvinnut tönä eikä tuoppia, vaikka 19 onkijaa odotti saalista. Saalista riitti kaikille ja lopputuloksena oli maukkaat ”kalat” sekä tyhjä meri.

Kotimatkalta lähdettiin rukouksen, laulun ja pienen paketin siivittämänä. Toivottavasti ensi vuonna saamme juhlimaan uusia innokkaita 4-vuotiaita sankareita.

Kaisa L & Simo R

Oli hienoa nähdä, miten arvokkaasti pienet juhlapäivän viettäjät asettuivat juhlapöytään, johon heille tarjottiin maukkaat synttärimaistiaiset. Kuva seurakunta.

Osuuskauppatoimintaa Tarvasjoella

Suomalainen osuuskauppatoiminta täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Suomen ensimmäisen osuuskaupan, Wähäväkisten osuuskaupan, SOK:laista liiketoimintaa tekee tänään alueellinen TOK-yhtymä. Sen toimialue kattaa Turun keskuspaikan ympärillä 35 kuntaa. TOK-yhtymä julkaisi juhlakirjan Sata vuotta yhteistä matkaa, joka pääasiassa on keskittynyt yhtymän ydinosuuskaupan, Turun Osuuskaupan, historiaan. Siihen vuosien varrella liitettyjen osuuskauppojen kunnias historia olisi ollut mielenkiintoinen ja tallentamisen arvoinen osa koko maakunnan kehitystä, mutta se olisi varmaan vaatinut kaksiosaisen teoksen. Koska osuuskauppatoiminta Tarvasjoella on osa tätä historiaa, on varmaan nyt syytä koota sen vaiheet ja tallentaa ne jälkipolville.

Johtaja Esko Haapanen Tampereelta on tallettanut isänsä entisen Tarvasjoen Osuuskaupan johtajan Yrjö Haapasen arkiston ja valokuvakokoelman. Se kuvaa hyvin yksityiskohtaisesti osuuskaupan perustamista ja kehitystä viime sotiimme asti. Esko Haapanen on antanut nuo tiedot lehtemme käyttöön ja sen ohessa kertonut omia muistojaan toimiessaan itse nuorena osuuskaupan myymälänhoitajana niin Suurilassa kuin Aikulmalla.

Osuuskaupan perustaminen

Kuvattuaan ensin osuustoiminta-aatteen synnyn ja tulon Suomeen Yrjö Haapanen kertoo kaupan kehityksen Tarvasjoella ja kuinka osuustoiminta jo hyvin varhain tuli myös Tarvasjoelle. Jo ennen oman osuuskaupan perustamista heti 1900-luvun alussa paikalliset viljelijät olivat maamiesseuran puitteissa tehneet väkiannoite- ym. ostoksia yhteisostoina, saaden näin suuremmat alennukset. Osuuskauppoja perustettiin nopeasti lähikuntiin mm. Karinaiisiin 1902 ja Paimioon 1903. Ilmeisesti Marttilaan oli perustettu osuuskauppa samoihin aikoihin, vaikka ei historia siitä mitään kerro, sillä jo 1904 se on perustanut Tarvasjoelle osuuskaupansa sivuliikkeen. ”Osuuskauppa, joka myöhemmin teki vararikon, oli kuitenkin verraten heikosti hoidettu ja siihen ei ostajapiiri ollut milloinkaan tyytyväinen. Näihin aikoihin oli myöskin Jauholan kylässä toiminnassa pieni Savijoen Osuuskauppa niminen liike, joka kuitenkin muutaman vuoden toimittuaan lopetti toimintansa ilman vararikkoa. Mainittu osuuskaupan toiminnasta en voi esittää mitään tietoja, koska kaikki pöytä- ja tilikirjat jo ovat hävinneet ja yksityisten henkilöiden muistitiedot ovat kovin ristiriitaisia”, kirjoittaa Haapanen osuuskaupan 25-vuotishistoriikissa 1931.

”Tyytymättömyys Marttilan Osuuskaupan sivuliikettä kohtaan oli paikalliskunnalla muokannut maaperää itsenäisen osuuskaupan perustamiselle. Joulukuun 27 p:nä v. 1905 oli suuri joukko isäntiä kokoontunut Euran kylän Päivärinnan taloon keskustelemaan pitäjän kaupallisten olojen järjestämisestä ja jos mahdollista oman osuuskaupan perustamisesta. Kokouksessa toimi puheenjohtajana mylläri J.F. Koskinen ja sihteerinä mv. Antti Rääkkö. Perustavan kokouksen yksimielinen päätös oli, että pitäjään on saatava oma osuuskauppa. Päätettiin heti lähettää eroamisilmoitukset Marttilan Osuuskaupalle ja päätöksiä viemään lähetettiin J.F. Koskinen ja Otto Virtanen-Kotamäki. Osuuskaupan ensimmäiseen hallitukseen valittiin: mv. jät Aug. Laaksonen, Otto Virtanen, Juho Virola-Brusila, torpparit Vilho Koskela ja Oskar Heikkilä, seppä Vihtori Aaltonen, mylläri J.F. Koskinen, sekä varajäseniksi vuokr. Hj. Rönmark ja mv. Kaarle Puntari. Hallitukseen on seuraavana vuonna valittu lisäksi mv. Kustaa Maunula ja vuokr. V.Z. Lindström. Osuuskaupan hallituksen puheenjohtajana toimi mylläri Koskinen ja sihteerinä vuokraaja Lindström”, jatkaa historia.

Suurflakon aiheuttaman valtiollisen jännityksen takia säännöt vahvistettiin vasta vuoden kuluttua 27.12.1906. Sääntöjen mukaan osuismaksu oli 10 Smk. ja lisämaksu rajaton. Se oli niin erikoista, että Suomessa kerrotaan olleen vain kaksi

Tarvasjoen Osuuskauppa ennen vuotta 1926. Kuva Esko Haapanen.

Tarvasjoen Osuuskauppa ilmeisesti joulukuussa 1929. Kuva Esko Haapanen.

osuuskauppa, joista Tarvasjoen Osuuskauppa oli toinen, joissa oli rajaton lisämaksu. Näin jäsenet sitoutuivat vastamaan kaupan sitoutumista ja menestymisestä yhteisvastuullisesti. Osuuskauntaan liittyi kuitenkin heti perustamisaikana 115 jäsentä, joista enemmistö oli maanviljelijöitä.

Osuuskuntakokous päätti 29.03.1906 ostaa Marttilan Osuuskaupalta koko sivumyymälän varaston ja aloittaa heti, vaikka ei sääntöjä ollut saatu vahvistetuksi, kaupan harjoittamisen J.F. Fingerroosilta vuokratessa Sillanpään huvilassa. Kaupanhoitajaksi valittiin kauppias Nestor Turpeinen ja liikeapulaiseksi seuraavassa kuussa neiti Olga Koljonen. Hallituksen puheenjohtajalle myönnettiin lupa ottaa osuuskunnalle 1000 mk laina, kunnes raha-asiat saadaan lähemmin järjestettyä.

Näin Euran kappelin Osuuskauppa aloitti toimintansa 01.04.1906 Sillanpään vanhan pappilan tiloissa nykyisen Seurakuntatalon paikalla. Ensimmäisen päivän myynti oli 100 mk ja ensimmäisen kuukauden 3815 mk. Näin ensimmäisen vajaan vuoden myynti nousi 44.040 mk ja puhdas voitto 2098 mk, joka jaettiin 3% ostohyvityksenä, vaikka kauppa olisi ollut kipeästi oman pääoman tarpeessa.

Jo seuraavana vuonna Osuuskauppa muutti tien toiselle puolelle K. Nikulalta ostettuun kauppataloon, joka kesällä peruskorjattiin. Kauppa näyttää nopeasti kehittyneen ja alusta asti maataloustarvikekauppa on näytellyt n. 40% liikevaihdosta. Kauppa paitsi myi kulutustavaroita, myös osti asiakkailtaan mm. viljaa, kotivoita, hunajaa, metsämarjoja, villaa ja jopa halkoja. Pyrkimys oli, että kaikki kulutustavarat olisi voinut ostaa osuuskaupasta aina vaatekankaita ja jalkineitä myöden, eikä enää olisi tarvinnut mennä kaupunkiin asti kuin markkinoiden aikaan. Pitkään kuitenkin aina 1920-luvulle asti isännät varsinkin talvisin veivät heinä-, pähna- tai halkokuumia lähes viikoittain Turkuun ja ostivat sen ajan vähäiset kulutustavarat sieltä. Elettiin kuitenkin suurten muutosten aikaa. Maatalouden kehitys, puutavaran myynti, sähköntulo pitäjään, meijeri, teurastamot ja teollinen tavarantuotanto vaikuttivat myös kauppaan erityisesti maaseudulla.

Palveleva, uudistuva ja monipuolinen osuuskauppa

Näin mainosti Tarvasjoen Osuuskauppa jo 1920-luvulla. Nimi oli 10.03.1913 muutettu Euran kappelin Osuuskaupasta Tarvasjoen Osuuskaupaksi oikein virallisesti. Johtajana Nestor Turpeinen oli v. 1910 asti. Häntä seurasi Janne Järvinen, joka johti kauppaa vuoteen 1919. Jo hänen aikanaan oli myymäläapulaiseksi 1912 tullut Seelim Helo. Kun Suurilaan 1917 avattiin sivumyymälä, tuli Helo sen myymälänhoitajaksi. Täältä hänet valittiin 1919 Järvisen jälkeen johtajaksi.

Toisen sivumyymälän osuuskauppa avasi vuokratiloihin Mäentaan Kylä-Pelttarilla 1920. Se sai uuden toimitalon 1927. tämän Alikulman myymälän ensimmäisen hoitaja oli Katri Klemelä. Osuuskaupan kolmaskin sivumyymälä avattiin vuokratiloissa Jauholaan Litkon tilalla 1927. Sen ensimmäinen myymälänhoitaja oli Alli Lammi. Suurilaan rakennettiin uusi myymälärakennus 1929 vastaapäätä entistä Yli-Mattilalta ostetulle tontille. Liedonperän myymälä sai uuden myymälärakennuksen 1936.

Vuonna 1926 Tarvasjoen Osuuskaupan johtajaksi tuli Yrjö Haapanen. Samana vuonna osuuskaupan päämyymälälle tehtiin täysremontti. Siitä tuli kaksikerroksinen ajanmukaisine konttori- ja asuintiloinen. Jo 1920 S. Helon aloittama kirjakauppa sai oman tilan ja sen myynti kasvoi voimakkaasti. Niinpä se toimitti kouluille kirjat ja koulutarvikkeet ja mm. Pientä Tietosanakirjaa ilmoitetaan myydyksi 40 sarjaa vuodessa. Edellisenä vuotena kauppa oli saanut ajanmukaiset varastotilat. Oman auton osuuskauppa osti 1929 ja sen ensimmäise kuljettajan toimi Oskari Toivonen. Tämän auton osuuskauppa myi VPK:lle 1937 kunnan ensimmäiseksi paloautoksi, jolloin tilalle ostettiin uusi Ford 8, sen ajan kuorma-autojen huippua. Tuolloin Vilho Nurmi tuli sitä ajamaan.

Yrjö Haapanen oli tarmokas johtaja, jonka aikana kauppa meni voimakkaasti eteenpäin. Myynnin kasvu oli monena vuonna 25% luokkaa. On mielenkiintoista todeta, että esim. 1937 kulutustavarat olivat myynnistä vain 35% ja maataloustavarat 65%. Ostojen puolella vilja

ja kananmunat olivat tärkeimmät. Kun 1907 oli myyty apulantoja, lähinnä luoja- ja tuomaskuonaa, 900 sakkia eli 90 000 kg, nyt 30 vuotta myöhemmin myytiin jo 235 400 kg. Se oli jo salpiateria, kalia ja fosforilannoitteita. Moottorivetäjiä ilmoitetaan myydyksi 5 kpl ja näin pitäjässä ilmoitetaan olevan jo 16 traktoria.

Mielenkiintoinen on myös tavaralaatu-tilasto v:lta 1930, jolloin ilmoitetaan vuodessa myydyksi 25 000 kg sokeria, 5 000 kg kahvia, 36 000 kg bensiiniä, 400 laatikkoa nauvoja, 400 astiaa sementtiä ja 700 mill. tupakkaa. Jalkinekaupassa sanotaan olevan täydellinen valikoima saappaista juhla- ja arkipäiväkäyttöön. Kirjakaupassa ilmoitetaan olevan myynnissä kaikki vuoden aikana ilmestyneet kirjat. Aikakauslehtiä on myyty yli 200 vuosikertaa.

Osuuskauppatoiminta oli jakautunut kansalaissodan pyörteissä SOK:n ja OTK:n linjoille. Niinpä monessa vuosikokouksessa on Tarvasjoellakin korostettu osuuskaupan jatkavan puolueettomalla linjalla. Kirjattu on toivomus: ”Älkäämme koskaan antako puoluepyytien turmella osuuskuntamme yksimielisyyttä.” Näkökantojen erimielisyyttä kuitenkin oli ja vuoden 1930 vuosikertomus sanoo: ”Eräät jotka toivovat sosialistista osuuskauppaa kääntyivät Kyrön Osuuskaupan puoleen ja saivat Kehityksen avaamaan ”edistyksellisen” osuuskaupan sivumyymälän pitäjään 1929. Sen perinnettä on jatkanut monien vaiheiden kautta nykyinen Tradeka Oy. Siwa-myymäälä vanhana OTK osana. Myös Auran Osuuskauppa perusti myymälän Uittoon 1938. Sekin myymälä lopetti toimintansa 30.09.1987.

Osuustoiminta-aate ja yhteistoiminnassa itsenäisen isänmaan rakentaminen olivat voimakkaasti esillä kaikissa osuuskaupan tilaisuuksissa. Hyvin kuvaa sen päivän tarvasjokelaisten henkeä, kun lukee mm. kaupan 25-vuotisjuhlan ohjelmaa. Juhlissa, johon oli saapunut 600-700 henkeä, pidettiin kolme puhetta ja juhlaesitelmiä. Porin rykmentin soitto-kunta kaitti säveliä ja säesti yksin- ja yhteislaulut. Välillä oli runonlausuntaa ja kuorolaulua, tervehdyksiä ja historiikki. Vain väliaika runsaine tarjoiluineen katkaisi monituntisen juhlan. Aatteellista työtä teki myös Yhteishyvä-lehti, joka jäsenille on tilattu vuodesta 1911 asti.

Yrjö Haapasen äkillinen kuolema 1938 järkytti koko Tarvasjoen ja hänen hautaisistaan tuli pitäjän yhteinen surujuhla. Haapasta seurasi johtajana Arvo Saarinen. Pian syttynyt talvisota pysäytti osuuskaupankin lupaavan kehityksen. Miehet joutuivat sotaan ja työt jäivät naisten harteille. Kortit, ostoluvat ja kupongit antoivat paljon lisätuloja ja kirjanpito lisääntyi. Johtajat olivat siihen asti vastanneet myös kirjanpidosta, mutta nyt oli otettava erillinen kirjanpitäjä. Ensimmäisenä muistetaan olleen Rauni Silvast ja hänen jälkeensä tuli Lumikki Haali (Salovaa- ra). Jo 1930 oli Väinö Tamminen tullut kaupan varastonhoitajaksi ja hän oli johtajan oikea käsi aina 1949 asti, jolloin hän lähti itsenäiseksi kauppiaksi Kalantiin.

Arvo Saarisen muutettua Paimion Kauppaosuuskunnan johtajaksi 1945 tuli uudeksi johtajaksi Yrjö Tuomola Koskelta. Hänen aikanaan osuuskauppa rakensi suuren viljavarasto- ja myllyrakennuksen. Rahtimyllyjen tulevaisuus näytti tuolloin lupaavalta ja nouseva maatalous tuotti enenevästi viljaa kauppaan. Viljankuivureita ei vielä viljelijöillä juuri ollut ja kuivatustarve syksyisin vain kasvoi. Muutamassa vuodessa rahtimyllyjen aika oli kuitenkin ohi ja keskusliikkeet keskittyivät viljakauppaan. Viljavarastoa hoitivat ensin Arvi Numminen ja Alpo Eskola, mutta heidän jälkeensä tulleen Kaino Mansikkaniemen aikana viljakaupasta luovuttiin.

Tuomolan muutettua 1952 Parolaan johtajaksi tuli Veikko Mäkilä. Suuren investointien ja muuttuneen taloudellisen tilanteen takia osuuskauppa joutui 1950-luvun puolivälissä suuriin taloudellisiin vaikeuksiin. Tilanteen pelastamiseksi kauppa yhtyi Liedon Osuuskaupan kanssa Härkätien Osuuskaupaksi. Yhtyneen kaupan johtajana jatkoi Mäki-

lä. Uudeksi myymälänhoitajaksi tuli Matti Laaksonen.

Lyhyeksi jäi Härkätien Osuuskaupan toimikausi, sillä jo 1962 se pakotettiin fuusioitumaan jaettuna Liedon osalta Turun Osuuskauppaan ja Tarvasjoen osalta Ol. Maapohjaan. Samalla Alikulman sivumyymälä lopetettiin. Samoin kävi Liedonperän sivumyymälälle 1969. Sen hoitajaksi 1966 tullut Seppo Reunanen ryhtyi siinä itsenäiseksi kauppiaksi. Viimeisenä sivumyymälästä jatkoi Suurila vuoteen 1980 asti, jolloin sekin lopetettiin. Viimeinen myymälänhoitaja oli Olli Aaltonen. Myymälän osti Jukka Lahti. Anni ja Veikko Järvelä ryhtyivät kyläkauppiaksi 1983.

Fuusion jälkeen Ol. Maapohja ryhtyi suunnittelemaan Tarvasjoelle uutta myymälää, joka rakennettiin 1964. Tultaessa 1970-luvulle koko SOK-ketjussa tehtiin suuria investointeja, joiden seurauksena monet osuuskaupat ylivelkaantuivat ja eräät joutuivat aivan konkurssin partaalle. Erittäin suuriin vaikeuksiin joutui Turun Osuuskauppa. Ei myöskään Ol. Maapohjan taloudellinen tilanne ollut hyvä ja SOK painosti koko ajan suurem-

Osuuskaupan päämyymälä sisältä 1930-luvun alussa. Kuvassa vasemmalla johtaja Yrjö Haapanen. Kuva Esko Haapanen.

Tarvasjoen Osuuskaupan Suurilan myymälä. Kuva Esko Haapanen.

Osuuskaupan myymälä n:o 3 Alikulmalla. Kuva Esko Haapanen.

piin alueosuuskauppoihin liittymiseen. Niinpä Loimaan alueelle muodostettiin Osuuskauppa Loimimaa 1980-luvun alussa ja se fuusioitui 1985 Turun Osuuskauppaan. Näiden uudelleen järjestelyjen yhteydessä Tarvasjoen viimeinen SOK:lainen myymälä myytiin ja Timo Mynttinen osti sen K-Tarvasvalinta kaupaksi.

Näin päättyi osuuskaupatoiminta Tarvasjoella. Yleisesti ajateltiin, että koko osuustoiminta oli tullut tiensä päähän. Jalo aate, että yhteistoiminnalla saadan suurin hyöty, joka koituu kaikkien, mutta erityisesti yhteiskunnan heikompien parhaaksi ja näin viimekädessä kotiseudun hyväksi, ei Tarvasjoella enää toteutunut. Jäsenet kokivat, että vuosikymmeninä kootut pääomat oli täältä riistetty suurempiin asutuskeskuksiin ja muiden väestöpiirien hyväksi. Hotelliketjut, ravintolat ja ylisuuret tavaratalot olivat tappaneet lähikaupat, joista jokapäiväiset kulutustavarat viime kädessä hankitaan ja jota varten osuuskaupat perustettiin. Onko niihin enää paluuta? Vai olemmeko taantuneet palveluissa 100 vuotta?

Osuuskaupan myymälä n:o 4 Liedonperässä v. 1936. Kuva Esko Haapanen.

On tunnettua, että Tarvasjoen Lotta-Svärd yhdistys perustettiin jo 21.10.1919 eräänä ensimmäisistä Lotta-yhdistyksistä. Edes mallisääntöjä ei vielä ollut saatavilla, vaan ne laadittiin vähän myöhemmin Porissa ja hyväksyttiin 1.12.1919. Tarvasjoella Lottien ensimmäiseksi ja koko 25-vuotisen historian ainoaksi puheenjohtajaksi valittiin Helmi Juvakoski, varapuheenjohtajaksi Miili Helve ja sihteeriksi Minne Laine. Itsenäisyyden alun vaikeassa yhteiskunnallisessa tilanteessa yhdistys pyrki olemaan puolueeton ja kansaa eheyttävä yhdistys, jonka päätaoite oli itsenäisyyden turvaaminen. Yhdistys toimi erittäin aktiivisesti. Tavoitteena oli vapaaehtoisen maanpuolustustyön tukeminen. Kokouksia ja ompeluiltoja pidettiin kerran kuussa ja varoja työhön kerättiin juhlin ja erilaisiin tempauksiin. Suojeluskunnan harjoitusten, leirien ja juhlien huolto jäi nyt kokonaan Lottien huoleksi. Vähinerin varojen karttuessa yhdistys hankki lottamerkillä merkityn kahvikaluston ja myöhemmin ateriakaluston. Näin sen avulla lotat ottivat järjestääkseen monien paikkakunnan tapahtumien ja juhlien tarjoilun. Yhdessä suojeluskunnan kanssa järjestettiin 1930-luvulla lentopäiviä arpajaisineen ja isänmaallisia juhlia maanpuolustuksen tukemiseksi.

Tarvasjoen Lotta-Svärd yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi yli 200 ja se jakaantui lääkintä-, muonitus- ja varusjaostoihin. Näin jokainen lotta suuntautui jollekin sellaiselle alalle, jossa hän voi korvata miesten työn mahdollisen sodan syytessä ja näin vapauttaa heitä rintamalle puolustustehtäviin. Teknisen kehityksen mennessä nopeasti eteenpäin eräiksi tärkeiksi alaksi kasvoi 1930-luvulla lottien koulutus viestintätehtäviin. Tärkeäksi tehtäväksi ymmärrettiin myös sodanaikaisen muonitus- ja lääkintähuollon turvaaminen kotiseudun tuella.

Historia ei tunne missään muualla maailmassa niin laajaa vapaaehtoista puolustusvoimia tukevaa naisjärjestöä, kuin oli Lotta-järjestö. Jäsenmäärältään se kohosi Suomen suurimmaksi naisjärjestöksi, eikä jälkeensä ole mikään naisjärjestö ylittänyt 140 000 jäsenen rajaa. Erittäin merkittävä oli se apu, jonka lotat antoivat

Lotta-Svärd ja naiset sodassa

Tarvasjoen lotat yhteiskuvassa ilmeisesti 1939 20-vuotisjuhlan yhteydessä Seurojentalon pihalla.

Voimakas koulutus oli osa lottatyötä. Radisti-koulutuksessa olleet lotat kuukausia kestäneen kurssin jälkeen ryhmäkuvassa Eurajoella 1940. Mukana kuvassa kouluttaja Armas Valste ja kurssin läpäisseiden joukossa Hilikka Riihihuhta. Kuva Lauri Heimonen.

sotien aikana puolustusvoimille niin rintamalla kuin kotiseudullakin. On laskettu, että he vapauttivat n. 6 divisioonaa miehiä aseellisiin tehtäviin. Näin sillä oli ratkaiseva merkitys puolustuksemme kestämiseksi.

Valtaosa Tarvasjoen lotista toimi kotirintamalla. Erityisesti muistetaan kuivan näkkileivän leipominen armeijalle taloissa, pakkaaminen ja lähettäminen Kyrön asemalle. Myös perunaa kuorittiin kylmillä pakkasilmioilla ja jäädytettynä lähetettiin rintamalle. Varuslotat neuloivat erityisesti talvisodan aikana lumipukuja, kypäränsuojuksia ja villakäsineitä ja sukia. Lääkintälotat tekivät sidetarpeita ja lakania. Ilmavalvonta oli koko sotien ajan naisten huolena. Lähin ilmavalvontatorni

rakennettiin nykyiselle Tarvas-Hovin taikaiselle mäelle ja sieltä oli suora puhelin-yhteys Turun ilmavalvontaan. Toinen valvontapiste oli Kosken kirkontornissa ja kolmas Paimion parantolan katolla. Myös näihin Tarvasjoen lotat kutsuttiin ajoittain. Vuoro kesti ympäri vuorokauden ja toistui n. kaksi kertaa viikossa.

Ilmavalvonta oli lähinnä kuulo- ja kiihkärintihavaintojen tekoa ja monta kertaa ehdittiin antamaan ennakkovaroitus Turkuun, kun koneet lähestyivät idästä. Valvontaan pyrittiin saamaan nuoria ja muista palveluksista vapaita naisia. Vakainasti heitä on ollut yli 20 vuorolistalla.

Lääkintälottakoulutuksen saaneet lotat palvelivat aina kenttäsaaraloista sotasairaaloihin asti. Tarvasjoen lotista Saima

Virola ja Saara Hallanheimo olivat Oulun sotasairaalassa hoitajina. Talvisodan aikana ja sen jälkeenkin Hilikka Kuukkala os. Kaila, Saara Rönnemaa os. Mattila, Maire Saarnivaara os. Hiekkola ja Eila Aalto olivat hoitajina Paimion sairaalassa. Heidän työnsä vastasi lähinnä apuhoitajien työtä. Hilikka Kuukkala muistelee sen olleen petaamista, ruokailussa auttamista, siteiden vaihtoa, kuumeenmittausta jne. Hoitoa, auttamista ja valvontaa tehtiin pyöreän päivän, sillä hoitajista oli puutetta ja huoneissa useita potilaita. Haavoja desifioitiin vielä suolavedellä ja asperiini oli tärkeä lääke. Paimiossa kuoli aika vähän potilaita, sillä sinne tuodut sotilaat olivat jo haavoittumisen jälkeen saaneet hoitoa muissa sairaaloissa. Vaikeimpia haavoittuneista olivat lyijy- tai kuparimyrkytyksen luodeista saaneet potilaat.

Talvisodan aikana, kun ensimmäiset sankarivainajat saapuivat kuljetuslaatoissa Tarvasjoelle, lotat olivat auttamassa vainajien arkkuihin laittamisessa ja koko sotien ajan sankarihautajaisten järjestämisessä. Kenenkään Tarvasjoen lotan ei kuitenkaan muisteta olleen kaatuneiden arkkunlittajina rintamalla, joka myös oli lottien työnä. Lääkintälottien erinomaisena kouluttajana oli Tarvasjoella toiminut Hanna Vesamo.

Muonituslottina

Muonitus oli oleellista lottien työtä. Kotiseudun lukemattomien muonitusten lisäksi tulivat sodan syytyttyä lähtevien joukkojen muonitus ensin Kenttätuvalla, sitten Kyrön tai Paimion asemilla. Kaikkien valvonta- ja vartiotehtävissä olevien muonitus kuului myös lotille. Siirtoväen saapuessa heidän vastaanotto ja muonitus kuului lottien tehtäviin.

Jo ennen sotaa oltiin Tarvasjoelta linnostustöissä olleiden miesten muonituksessa mukana. Mm. kesällä 1939 Saara Rönnemaa muistaa olleensa Muolaan Kyyrölässä muonituslottina kuumina kesäviikkoina. Talvisodan aikana ei liene rintamalla ollut ketään muonituslotta Tarvasjoelta, mutta välirauhan aikana Salpa-linjaa rakennettaessa olivat muonituslottina mm. Anna Lauri os. Isotalo Virolahdella ja Pielisjärvellä, Valma Laakso os. Perttula Hangossa, Hilikka Kujanpää

os. Nikula Taavetissa ja Kyllikki Laine os. Riihihuhta Virolahdella. Eräitä mm. Airi Koskinen os. Vuorela, toimi koulutuskeskuksen muonituslottana myös sota-aikana.

Heti jatkosodan alettua kutsuttiin lottia huoltotehtäviin pataljoonien portaisiin ja hoitamaan kanttiinia eturintaman taakse. Jo heinäkuussa 1941 kutsuttiin Hilikka Kujanpää II/JR 35 muonituslotaksi. Kuun loppupuolella hän saapui Käsnäselkään. Rintaman edessä huolto seurasi Jessoi-laan, Prääsään ja Säämäjärvelle. Täältä JR 35 siirtyessä 4 Div. alaisuuteen lotat seurasivat JR 60 kunnes lokakuun alussa Äänislinna oli vallattu. Silloin heidät siirrettiin pitämään kanttiinia Äänislinnassa. Hilikka muistaa kuinka Prääsässä Auran Psto oli aivan lähellä. Koska Nikulan hevonen oli siinä patteristossa, kävi hän sitä katsomassa töiden lomassa. Taistelujen edessä kohti Kontupohjaa eivät lotat enää seuranneet joukkojen mukana, vaan jäivät Äänislinnaan. Täältä Hilikka kotiutettiin 06.12.1941, eli samana päivänä kun suomalaiset valtasivat Karhumäen.

Saaristen aktiivisesta lotta-sisarussarjasta Hilikka Luotonen lähti muonituslotaksi lokakuussa 1941. Muonitusyksiköksi tuli RTR 3, jota hän palveli kaksi ja puoli vuotta ainoana lottana. Koko ajan yksikkö vastasi Laatokan rannikkopuolustuksesta Aunuksen kannaksella Pisijoen suulla. Ruuan valmistus tapahtui pitkään ulkona kenttäkeittiössä, joka kylminä talvien ankarissa pakkasissa oli kovaa työtä. Rintamaosuus oli melko rauhallinen, joskin venäläisten laivasto tuli ajoittain melko lähelle yrittämättä kuitenkaan maihinnousua. Erityisesti Hilkan mieleen on jäänyt juhannusaatto 1943, jolloin alukset tulivat hyvin lähelle, mutta tulitusta vällettiin puolin ja toisin. Talvella sattui kaksi kertaa, että venäläinen lentokone joutui tekemään pakkolaskun Laatokan jäälle. Koneet saatiin sotasaa-likiksi. Vangiksi jääneistä lentäjistä Hilikka muistaa toisen olleen komean ja hienon miehen, kun hän jonkin aikaa oli yksikön muonavahvuudessa.

Hilikka Luotonen oli Pisijoella helmikuuhun 1944, jolloin hän kahden viikon Mantsinsaarella olon jälkeen siirtyi lääkintälotaksi Rauman sotasairaalaan. Täältä hän keuhkolla 1944 siirtyi siviiliin. Näin hän tuli näkemään lottatyön monelta taholta. Koko sodan ajan hän oli ollut kirjeenvaihdossa veljensä Martti Saarisen kanssa, joka taisteli nuo vuodet JR 5 riveissä. Hän oli haavoittunut kaksi kertaa, ensin Viipurin valtauksen yhteydessä Portinhoikassa ja tammikuussa 1941 Krivilä. Hänen kirjoittaessa olostaan sotasairaalsissa oli Hilikka-siskossa herännyt halu nähdä myös tämä puoli lottatoiminnasta ja nyt oli tullut sekini työ koettua. Erityisesti hän muistaa hoitotyön paitsi sairaanhoitona, myös haavoittuneiden henkisenä tukena ja myötäeläjänä.

Nykyisistä tarvasjokelaisista rintamalla oli myös Katri Vuorinen os. Tomppo. Asuessaan 1943 Virolahdella hän olisi halunnut rintamalotaksi, mutta sinne ei otettu liian nuoria. Täytettyään elokuussa 18 vuotta hän heti haki Viipurin sotilaskotikeskuksen kautta pääsyä rintamasotilaskotisareksi. Saman ikäluokan pojat olivat jo kutsuttu sotaan ja menossa rintamalle. Syyskuussa Katri kutsuttiin 10 D:n sotilaskotisareksi Raskas Psto 25. Valkjärvellä kokoontumisen jälkeen hän tuli hoitamaan rintamakanttiinia vanhan rajan tuntumaan Lempaalanjärven rannalle. Kanttiini vei tarjoilua myös aivan etulinjaan, jossa tulenjohtue toimi. Enimmäkseen sinne mentiin juoksuhautoja pitkin, mutta talvella pimeään aikaan huollon hevosmies vei etulinjaan asti. Katria ihmetytti, että aina kuski käski istua selkään menosuuntaan, ettei tarkka-ampujat näe. Kun hän kysyi syytä tähän, vastasi hevosmies vain: ”Tulee kauniimpi ruumis, kun ammutaan takaapäin.”

Katri muistelee nyt, ettei nuorena osannut pelätä. Kun syksyllä 1943 oli suolla paljon karpaloita, hän kävi niitä poimimassa kiisselimarjoiksi. Hän sai miehiltä nuhteita, kun oli mennyt avosuolle kirkaan punaisissa vaatteissa aivan etulinjan taakse. Asematavaiheessa rintama oli kuitenkin vielä varsin rauhallinen. Ajoittain lähti partioita vihollisen puolella tie-

dusteluun. Erään lähtö on jäänyt Kattrille erityisesti mieleen, koska yksi lähteistä miehistä pyysi ottamaan mm. kellonsa säilytettäväksi, koska hänellä oli tunne, ettei partiosta enää palaa takaisin. Katri muistaa ohjanneensa miehen sotilaspastori Timo Rusaman puheille asiassa. Kun partio palasi takaisin, epäilee Katri ettei mies ollut palanneiden joukossa.

Patteriston miesten joukossa oli mm. Katrin tuleva mies Tyko Vuorinen ja Tarvasjoen Meijerin tuleva isännöitsijä Reino Rostamo. He enteivät jo venäläisten tulevaa suurhyökkäystä, kun Saksan sodankäynti oli kääntynyt tappiolliseksi. Niinpä he kehoittivat Katria lähtemään pois eturintamalta nuorelle tytölle turvallisempaan paikkaan. Niinpä hän maaliskuun lopulla 1944 palasi Virolahdelle. Pian patteristo siirrettiinkin Valkeasaareen, jossa se 10.06.1944 ensimmäisenä joutui venäläisten ankaraan tulitukseen yli 3000 tykin ja 300 lentokoneen voimalla. Tämän lähes kolme tuntia kestäneen tulimyrskyn jälkeen alkoi venäläisten hyökkäys, jossa täysin sekaisin oleva rintama murtui ja osa tykistöä jäi vihollisen jalkoihin.

Karjalan kannaksella toimivat lotat olivat alusta asti voimakkaasti mukana lottatyössä ja jatkosodan ajan asuivatkin sota-toimialueella. Tarvasjoelle myöhemmin siirtyneistä muonituslotista mm. Helmi Savolainen toimi pitkään muonituslottana Syvärillä. Pikku-lotissa moni oli saanut jo tärkeät taidot ja sodan loppupuolella heidän työnsä oli tärkeää varus- ja lähetehtävissä. Inkeri Laurila os. Koli tuli perheen mukana evakkoon Tarvasjoelle. Pian tänne saapumisen jälkeen hän lähti muonituslotaksi Virolahdelle. Täällä hän oli rauhan tulon asti, jolloin sai komennuksen Lapin sotaan 6 D:n joukkojen huoltoon Hyrynsalmelle. Rintaman edessä pohjoista kohden osa joukoista jäi Hyrynsalmelle kotiuttamiseen asti. Täällä tapahtui, että Lotta-järjestö lakkautettiin 23.11.1944, eikä sen jälkeen saanut enää käyttää lottapukua. Inkeri oli lomalla käydessään ottanut siviilivaatteita mukaansa ja voi ne nyt pukea ylleen. Huoltoyksikkö purettiin marraskuun lopulla ja Inkeri palasi Tarvasjoelle joulukuun alussa.

Viestilottina

Tarvasjoen viestilottista Irja Rouvali os. Riikonen toimi Päämajan keskuksessa Imatralla puhelinvälittäjänä koko Talvisodan ajan. Hän avioitui lokakuussa 1940 Vieno Rouvalin kanssa evakossa ollessaan Urjalassa. Miehen lähdettyä jatkosotaan Irja ilmoittautui uudelleen viestilottaksi ja sai keskuksenhoitajan paikan SVL 6 esikunnassa Viipurissa heti sen valtuutuksen jälkeen. Kun karjalaiset pääsivät palaamaan kotiseudulleen 1942, hänkin tuli rakentamaan miehensä kotitilaan Kuolemajärven Iivanalaa.

Tarvasjoen Palvelusyhdistys – mikä se on?

Tarvasjoen Palvelusyhdistys on perustettu 14.11.200. Yhdistyksen kotipaikka on Tarvasjoki ja sen toimialueena ovat Tarvasjoen, Marttilan, Auran ja Karinaisten kunnat.

Yhdistyksen tarkoituksena on turvata hyvät elinolot tulevina vuosinakin tarvasjokelaisille eläkeläisille, vanhuksille ja vammaisille.

Yhdistyksen toiminta tulee olemaan monipuolista. On mm. suunnitteilla suuria projekteja kuten dementiayksikön rakentaminen ja vanhustentalon muuttaminen palveluasunnoiksi. Näitä toteutetaan vanhuspoliittisen ohjelman mukaisesti yhteistyössä kunnan kanssa. Hankkeisiin tullaan hakemaan raha-automaattiyhdistyksen avustusta ja muuta rahoitusta. Lisäksi on tarkoituksena kehittää vapaaehtoistoimintaa ja löytää uusia toimintamuotoja vanhus- ja vammaistyöhön.

Yhdistys tekee yhteistyötä paikallisten ja valtakunnallisten viranomaisten ja jär-

Hilikka Heimonen os. Riihihuhta oli käynyt Talvisodan aikana helmikuussa 1940 aloitetun radiosähkötäjäkurssin Eura-joen krist. kansanopistolla opettajan- ja tunnettu yleisurheilvalmentaja Armas Valste. Hilikasta tulikin taitava ja nopea sähkötäjä ja hän jäi vakinaiseen palvelukseen 5 Pr:n viestikomppaniaan välirauhan ajaksi.

Jatkosodan sytyttyä hän tuli ensimmäisten joukossa vallattuun Viipuriin, jossa toimi radiosähkötäjä Papulassa heinäkuuhun 1942 asti. Kesäkuussa 1942 Hilikka kävi kokeilemassa valioradiosähkötäjäntutkintoa, silloin kuitenkin onnistumatta. Hän oli kuitenkin sodan aikana ainoa nainen joka tutkintoa uskaltautui edes yrittämään. Palattuaan Naarajärveltä hänet siirrettiin Terijoelle, jossa hän toimi sähkötäjäntutkintona joulukuuhun 1942.

Joulukuussa 1942 Hilikka siirrettiin Imatralla, jossa hän vuoden palveluksen jälkeen kotiutui Tarvasjoelle joulukuksi 1943. Syy kotiin tulon oli avioituminen, sillä hänet vihittiin avioitukseen Lauri Heimosen kanssa 1.1.1944. He olivat tutustuneet sodassa, jossa Lauri oli toiminut kouluttajana. Hän oli mm. läpäissyt tuon Hilkan tavoitteleman, mutta harvojen saavuttaman valiosähkötäjäntutkinnon. Nyt hän oli juuri siirtymässä kouluttajasta UK:n kurssille 58 ja häät oli päätetty pitää ennen kurssin alkamista.

Jatkosodan alettua Sylvi Satopää os. Knaapi oli lähtenyt viestilottakoulutukseen Tuusulaan kahdeksi viikoksi. Sieltä palattuaan oli kotiin tullut kutsu viestilottaksi 1 D:n esikuntaan. Sylvin ilmoittautuessa 19.08.1941 kuuden muun lotaksi saapuneen ylioppilastyön kanssa silloi-

Ilmatorjuntalotta kiikareineen.

selle eversti P.J. Paalulle Vieljärvellä sanoi hän hämmästellen: ”Mitä ne nyt ajattelee, kun lapsia tänne lähettävät?” Nopeasti kuitenkin tytöt oppivat puhelinkeskuksen hoidon ja heidän osaltaan yhteydet toimivat, kun linjat vain olivat eheät.

Keskus toimi teltassa ja kahden lotan vuoro oli aina 4 tuntia vaihtuen yötä päivää. Tärkeää oli esikuntaan saapuvan puhelinsoman nopea ja tarkka tallentaminen kirjoittamalla. Taistelujen edessä divisioonan esikuntakin muutti perässä, jolloin puhelinyhteyksien siirto oli aina suuri ja tärkeä muutos, joka oli suoritettava yhteyksiä katkaisematta. Näin esikun-

ta muutti Vieljärveltä Nuosjärvelle ja sieltä Prääsään. Äänislinnan valtaamisen jälkeen muutettiin sinne ja sieltä Käppäselkään. Äänislinnassa keskus saatiin sijoitettua autoon, mutta Käppäselässä oli ankaran lentopommituksen jälkeen palattava taas teltaan.

Esikunnan keskuksella, niin kuin alakeskukseksellakin, oli oma nimi. Se oli useimmiten Puukko tai myös Taisto tai Seiväs. Viestiyhteyksiä vihollisen partiot pyrkivät usein katkaisemaan ja vakava häiriö oli jos ei saatu yhteyttä rykmenttien kautta pataljooniin. Sylvi muistaa kuinka hän eräänä yönä nukkui teltassa sitkeästi ja toiset antoivat hänen nukkua. Vasta aamulla alettiin ihmetellä miksi ei yöllä ollut tullut yhtään puhelinsanomaa, jolloin havaittiin vihollisen katkaissleen yöllä puhelinkaapelit aivan teltan läheltä.

Karhumäen valtaamisen jälkeen esikunnan keskus muutti joulukuun 10 päivän aikoihin kaupunkiin erääseen taloon, jossa alla oli ollut navetta ja päällä asuintilat. Näin ensikerran päästiin lämpimään majoitukseen, sillä talven kylmyydessä työtäkkin oli tehtävä kovin palellen. Opintojen jatkaminen kutsui ylioppilastyttöjä ja uudet lotat vapauttivat heidät joulukuksi 1941 kotiin. Kun koulu tammikuussa alkoi kolme heistä ryhtyi valmistamaan agronomiksi.

Vaikka seurustelu ja lähemmät sukupuolisuhteet olivat lotilta ankarasti kielletty ja pienikin rikkeen epäily voi johtaa kotiin lähettämiseen, syntyi monia läheisiä ystävyyssuhteita rintamallakin, jotka myöhemmin voivat johtaa avioliittoon. Eräs sellainen on Sylvin muistissa, kun lottatoverista Lyyli Kiiskestä tuli myöhemmin kenr. Paulun toinen vaimo hänen ensimmäisen vaimonsa kuoltua.

Tarvasjoen lotista muitakin oli viestilottina mm. Salme Eskola koko sodan ajan radistina ja Maija Rostamo Päämajan viestikeskuksessa. Samoin Tyne Kupilainen os. Ali-Junnilla oli koko sodan ajan viestilottana Viipurissa, kunnes kaupungista oli luovuttava 1944.

Lotta-Svärd järjestön lopettaminen Tarvasjoella

Tarvasjoen lottien viimeiseksi tärkeäksi tehtäväksi muodostui sodasta palaavan Tarvasjoen komppanian muonitus ja kotiuttamisjuhlan järjestäminen. Komppania oli lähtenyt kotimatalle Kaltimon asemalta 09.11.1944 ja se saapui junalla Auran asemalle 11.11. klo 16.00. Illan pimeydessä komppania marssi asemalta Kenttätuvalle, jonne saavuttiin n. klo 20.00. Siellä heille tarjottiin tullaishakavit. Yön miehet nukkuivat Työväentalolla ja Euran koululla. Seuraavana päivänä oli aseiden ja varusteiden luovutusta ja kunniakäynti sankarihaudalla. Lotat muonittivat pitkin päivää heitä, sillä vasta yön jo tullessa ensimmäisiä kotiutettiin ja viimeiset vasta 13.11. aamulla.

Kotiuttamisjuhlaa oli suunniteltu jo aikaisemmin toimikunnalla, jossa olivat Virola ja Salminen suojeluskunnasta, Artturi Aalto ja Yrjö Ranta työväenyhdistyksestä, Selma Kuukkala marjoista, Hanna Vesamo ja Helmi Juvakoski lotista, E. Skyttä ja P. Salminen aseveliyhdistyksestä ja Otto Perko seurakunnasta. Itse juhlasta mainitaan Erkki Isontalon puhe, Saima Virolan lausunta, lotta-kuoron laulu ja kirkkoherra Perkon loppurukous, sekä runsas tarjoilu. Tässä 15.11.1944 pidetyssä juhlassa lotta-kuoro, joka oli toiminut v:sta 1936, lauloi viimeisen keran.

Lotat kokoontuivat 22.11.1944 lopettamiskokoukseen Kenttätuvalle, jonne oli saapunut 47 jäsentä. Varat jaettiin lopetettaessa niin, että Suomen Naisten huolto-säätiölle luovutettiin 5000 mk. Lottien erityisiksi kummilapsiksi ottamille sota-orvoille Osman perheen lapsille perustettiin rahasto, josta he saivat 200 mk kuu-kaudessa lasta kohden 18 vuoden ikään asti. Patjat, vuodevaatteet, varastossa olevat alusvaatteet ja muut linna-vaatteet luovutettiin siirtoväen huollon kautta heidän tarpeisiin. Keittiö ja talouskalusto jätettiin Kenttätuvalle VPK:n ja urheilijoiden käyttöön. Näin lottien uhrautuva ja arvokas toiminta päättyi yhteisesti laulettuun Vala-lauluun.